

Svenska Ölfrämjandet

YTTRANDE

2009-06-04

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

Betänkandet SOU 2009:22 En ny alkohollag

(dnr S2009/1982/FH)

Sammanfattning

Det fortsatta arbetet med lagförslaget ska på ett sakligt och positivt sätt belysa gårdsförsäljning och provsmakning hos mindre tillverkare med förutsättningen att detta ska kunna tillåtas i Sverige.

Det ska klargöras att kulturaktiviteter av typ SM i hembryggd öl är tillåtna.

Lagen om kassaregister m.m. ska inte ändras på så sätt att ideella föreningar alltid ska vara skyldiga att föra kassaregister. Undantag ska kunna medges.

Gårdsförsäljning

Svenska Ölfrämjandet anser att gårdsförsäljning ska tillåtas. Sverige är ett av få länder – om inte det enda landet – inom EU där gårdsförsäljning inte är tillåten.

I Sverige tillverkas ett rikt och varierat sortiment av öl, främst av de små bryggerierna, ofta kallade mikrobryggerier. Dessa brygger under hantverksmässiga former och volymerna blir små i jämförelse med större bryggeriers. Med de små volymerna blir också tillgängligheten till ölet ett problem. Bryggerier med små tillverkningsvolymmer av speciella öl kan oftast endast leverera till ett fåtal pubar och restauranger. En av anledningarna till diskussionen om "gårdsförsäljning" av öl torde vara svårigheten att med rimliga åtgärder komma i åtnjutande av dessa öl för provsmakning eller förtäring till bland annat egenhändigt tillagade maträtter. Systembolagets försäljningsstatistik visar att småbryggeriernas andel av bolagets ölförsäljning endast är 2–3 %. Den dominerande delen av ölförsäljningen, ca 95 %, är internationell lager från huvudsakligen de stora bryggerikoncernerna. Systembolagets principer för sortimentstyrning missgynnar de svenska mikrobryggerierna.

Den i många fall enda möjligheten att idag kunna provsmaka det rika utbud av olika öltyper som bland andra svenska mikrobryggerier framställer är privatimport – även av svenskt öl – men det är omständligt och ofta brukar, liksom många öl i beställningssortimentet, privatimport vara förenad med kollokrav. Det rimmar illa med den begränsning av alkoholkonsumtionen som en restriktiv alkoholpolitik bör innebära.

Svenska Ölfrämjandet har därför i sin granskning av utredningen främst inriktat sig på tillgängligheten till kvalitetsöl från de svenska mindre bryggerierna. För den enskilde

medborgaren skulle den gårdsförsäljning som aktualiserats innebära en avsevärd förbättring. Med gårdsförsäljning förstår vi att det avser försäljning från små lokala enheter där produkterna framställs under hantverksmässiga former och i små volymer. Detta är vad som sker i mikrobryggerierna.

Utredningen hänvisar till att försäljningen av s.k. mellanöl i livsmedelsbutikerna, som ägde rum under åren 1965–1977 och som ledde till ökat ungdomsfylleri, kan ses som ett avskräckande exempel, och befarar att ett stort antal småbryggerier skulle locka ungdomar i en utsträckning som inte ter sig önskvärd. Mot detta kan anföras att produktionen hos mikrobryggerierna är hantverksmässig och sker i små volymer och blir därmed alltför dyr för att vara attraktiv i berusningssyfte. Dessutom blir gårdsförsäljning endast intressant för tillfälliga besökare/turister och när den närmaste omgivningen önskar kvalitetsöl. Den syn man ser framför sig med utredningens beskrivning är inte försäljning från mikrobryggerierna utan från de större bryggeriernas lastbryggor och det är enligt vår uppfattning inte gårdsförsäljning. Dessutom torde utredningens befarade scenario innebära att gårdsförsäljning i princip skulle få ske med en mindre grad av styrning och kontroll än för gårdsförsäljning av vanliga jordbruksprodukter såsom kött och ägg. Gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker torde där den tillåts komma att kräva tillstånd förenat med villkor. Skulle ett bryggeri ändra inriktning i verksamheten på ett inte önskvärdt sätt torde tillståndet kunna dras in eller helt enkelt bli förverkat, då ett tillstånd inte torde medge sådan förändring.

Vi vill även framhålla att utredningen tillämpar ett helt annat synsätt på vin i kommentarerna om gårdsförsäljning. Beträffande de skilda synsätten på de olika dryckesslagen kan bara konstateras att även utredningen hemfallit åt ett synsätt som är alltför vanligt. Därför bör utredningen, från alkoholpolitisk synpunkt, belysa varför vin skulle kunna säljas från vingård men inte öl från mikrobryggeri. Öl är liksom vin en mångtusenårig kulturdryck, och svaret på frågan vilken dryck som är äldst varierar alltefter nya upptäckter görs. Beträffande utredningens kommentarer om gårdsförsäljning av vin är priset och lönsamheten ett dåligt argument. Om det går att få lönsamhet i en produktion bör väl den som funderar på produktion kunna ta ställning till.

Systembolaget har som alternativ till gårdsförsäljning föreslagit försäljning via närmast belägen systembolagsbutik. Denna princip har Systembolaget lanserat utan att ha haft några kontakter med företrädare för intressenterna. Vid de kontakter vi haft har det framkommit att försäljning av öl via närmast belägen butik inte är ett alternativ eller i vart fall är ett dåligt alternativ till gårdsförsäljning. Enligt EU ska alla ha samma möjlighet att sälja, vilket i Sverige fått en märklig tolkning. I Sverige missgynnas svenska mikrobryggerier.

Utan att närmare ange skälen hänvisar utredningen till erfarenheterna från Finland och bedömer att gårdsförsäljning inte kan tillåtas i Sverige. Gårdsförsäljning skulle urholka möjligheten att behålla Systembolaget. Inte heller här har utredningen belyst frågan på ett adekvat sätt. I det fortsatta lagstiftningsarbetet ska det därför närmare undersökas och utvecklas vad EU:s regelverk verkligen innebär för införande av gårdsförsäljning i Sverige.

Provsmaakning

Där gårdsföresäljning tillåts vilket förutsätts bli möjligt ska även provsmakning kunna ske.

Utredningen vill heller inte tillåta provsmakning med hänvisning till att produkten ändå inte går att köpa där den provas och att det kan vara långt till närmaste systembolagsbutik. – Desto större anledning att utveckla ett regelsystem som förutom gårdsföresäljning även tillåter provsmakning.

Kulturaktiviteter

Svenska Ölfrämjandet anser att det tydligt ska framgå att kulturaktiviteter som SM i hembryggt öl ska vara lagliga.

Över ideella kulturaktiviteter såsom SM i hembryggt öl lägger utredningen en dimridå av luddiga kommentarer. Här föreslås ingen ändring av regelsystemet. Därmed är detta lika oklart som hittills. Det ska därför föreslås förändringar av lagen så det tydligt framgår att dessa aktiviteter är tillåtna. De ska även kunna genomföras i lokaler där det finns serveringstillstånd under tider då det inte förekommer kommersiell försäljning.

Lagen om kassaregister m.m.

Lagen om kassaregister m.m. ska inte ändras på så sätt att ideella föreningar alltid ska vara skyldiga att föra kassaregister. Undantag ska kunna medges.

Utredningens förslag innebär att den som har stadigvarande tillstånd för servering till slutet sällskap ska vara skyldig att föra kassaregister. Det finns idag ideella föreningar, öklubbar, som har nämnt tillstånd. Det framgår varken av förslaget till lagtext eller av kommentarerna om dessa föreningar genom undantag kan befrias från skyldigheten att föra kassaregister. Idag får tillståndsmyndigheten medge undantag från skyldigheten för servering inom ideella föreningar eller liknande slutna sällskap enligt 8 kap. 5 a § alkohollagen. Denna möjlighet till undantag ska behållas. Härutöver kan nämnas att det i kommentarerna nämns att det i den nya lagen av praktiska skäl görs undantag från kravet för verksamheter med en omsättning som understiger fyra prisbasbelopp. Detta framgår dock inte av förslaget till lagtext.

Övrigt

Det är positivt att utredningen föreslår moderniseringar av regelsystemet för mässor med kommersiellt tillverkad öl och andra alkoholhaltiga drycker.

Avslutningsvis vill vi framhålla att en medvetenhet om öl som kultur- och festdryck med många och rika smakupplevelser torde ha bättre förutsättningar att leda till ett måttligt drickande än att med alla medel försvåra en rimlig och laglig tillgänglighet. Tidigare informationskampanjer om vin visar att det fungerar. Det föreliggande förslaget till ny alkohollag medverkar inte till att öl omvärderas från ett populärt berusningsmedel till en kulturdryck med liknande status som vin.

Om Svenska Ölfrämjandet

Svenska Ölfrämjandet är en ideell rikstäckande förening för ölintresserade. Föreningen verkar bland annat för ökad kunskap om öl, återinföra öl som kulturdryck och ett

tillgängligt brett ölsortiment. Föreningen har för närvarande ca 1 400 medlemmar. Det finns även lokala ölklubbar i landet, som Svenska Ölfrämjandet samverkar med, där öl som kulturdryck har sin givna plats.

Svenska Ölfrämjandet ger ut tidskriften Maltesen fyra gånger per år. Föreningen driver även en hemsida med bland annat kalendarium och diskussionsforum där alla kan läsa och diskutera, även icke medlemmar.

- ./ Svenska Ölfrämjandet har ett internationellt samarbete, främst genom European Beer Consumers Union – EBCU, se bifogad bilaga.

Detta ärende har behandlats av styrelsen.

För Svenska Ölfrämjandet

Rick Gordon Lindqvist
ordförande

Lars Ringdén
sekreterare